

Documents

d'ACO

■ ■ ■ Títol: L'EVANGELITZACIÓ
■ ■ ■ Núm.: 5
■ ■ ■ Any: 1996
■ ■ ■ Autor: JULIO LOIS

INDEX

Introducció	pag. 3
1. L'evangelització és tasca assencial de l'Església	pag. 5
2. La comunitat creient, subjecte de la tasca evangelitzadora	pag. 6
3. Què és evangelitzar, Jesús, Evangeli de Déu	pag. 7
4. Condicions en aquell que evangelitza	pag. 8
5. Condicions en l'evangelitzat	pag. 11
6. Moments fonamentals del procés evangelitzador	pag. 13
7. Continguts fonamentals de l'anunci	pag. 15
8. Pedagogia evangelitzadora	pag. 18
Ampliacions demanades pel públic	pag. 20

INTRODUCCIÓ

La comunicació de Jesucrist : raó, contingut, pedagogia.

Es tracta de situarnos en la temàtica de l'evangelització, globalment considerada, aturar-nos en algunes qüestions més significatives perquè són més discutides avui. Voldria centrarme en alguns punts on, jo penso que hi radica el pluralisme de posicions entorn d'aquesta qüestió tan nuclear com és l'evangelització.

JULIO LOIS

L'EVANGELITZACIÓ

1. L'EVANGELITZACIÓ ÉS TASCA ESSENCIAL DE L'ESGLÉSIA

«Evangelitzar, diu Pau VI en l'encíclica «Evangelii muntiandi», constitueix la identitat més profunda de l'església, la missió essencial, fins el punt de que «ella existeix per a evangelitzar» i es constitueix com Església tot evangelitzar.

Diu MOLTMANN (teòleg alemany molt important, no catòlic però sí cristià): «cal anar aprenent que no és l'Església la que té una missió sinó que la Missió del Crist crea per a ella, una Església.»

És el mateix Jon SOBRINO, teòleg catòlic llatinoamericà en diu «**l'essència relacional de l'Església**». Això significa que l'església està essencialment en relació al món, urgida per la tasca d'evangelitzar. De tal manera que l'Església s'ha d'entendre a ella mateixa i ha d'entendre la seva tasca des d'aquesta necessitat apremiant d'evangelitzar.

La seva manera, doncs, d'interpretar el Missatge, organitzar-se, de projectar tot el que ella és i ha de fer, està en funció de l'evangelització. Fins el punt que -diu Pau VI- tot allò que no està en funció de la tasca Evangelitzadora, o que l'obstaculitza, realment s'ha de rectificar.

L'església, doncs, existeix per a Evangelitzar. És un punt teològic molt important perquè des d'aquesta «essència relacional» s'ha d'entendre la relació de Jesús amb l'església i en quin sentit Jesús ha fundat l'Església.

2. LA COMUNITAT CREIENT, SUBJECTE DE LA TASCA EVANGELITZADORA.

La **comunitat creient**, és a dir, la totalitat dels qui creuen, és el subjecte de l'evangelització. Aquesta afirmació, ja habitual en el pensament cristià actual i que no ofereix cap dificultat, s'entén en tota la seva densitat teològica si es parteix de l'Església concebuda com a Poble de Déu, amb totes les implicacions que porta.

A partir d'aquesta concepció eclesial que col·loca en el bell mig de la seva reflexió la realitat del Poble de Déu, en el centre de l'Església està en el poble que creu. Perquè allò que constitueix essencial i primàriament l'Església és la nostra comuna condició de creients. (La «Ontologia de la Gràcia», en diuen els teòlegs). Tots som llinatge escollit (1a Pe). Tots som sacerdoti real. Tots nació santa. Tots cridats al seguiment de Jesús. Tots fills de Déu pel baptisme. Tots portadors del mateix esperit. I tots responsables de la tasca evangelitzadora.

Un gran pensador cristià alemany, Dietrich BONHOEFFER, màrtir, deia que per a ell, la gran tragèdia de l'Església era haver oblidat això. És a dir, haver reservat el seguiment de Jesús, la tasca evangelitzadora per a uns quants; haver establert com una mena de cristians de la 1a. i 2a. classe, abaratint així la concepció de la vida cristiana en relació a sectors majoritaris del Poble de Déu. Avui, penso que tots, a partir del Vaticà II (Lumen Gentium), tots entenem que no hi ha cristià de la 1a. o 2a. sinó tots radicalment iguals com a cridats a la mateixa santedat, al mateix seguiment de Jesús; com a portadors del mateix Esperit i com a responsables de la mateixa tasca.

Cal, doncs, situar l'accent en allò que els teòlegs en diuen l'«**eclesialitat primera**» -l'eclesialitat substancial- en front a l'«eclesialitat segona» que es refereix als aspectes relatius, funcionals, que ens distingeixen. Però allò que realment és constitutiu essencial de l'Església és allò que ens identifica a tots com a portadors del mateix Esperit.

Per això avui tendim a una aclesiologia que posi l'accent en la comunió de tots, per damunt de l'aspecte més jurídic-institucional. Que posi l'accent en la igualtat substancial de tots enfront de les desigualtats de carismes i ministeris.

Que posi l'accent en l'Església entesa com a «comunitat d'iguals» enfront l'església entesa com a «societat de desiguals».

Per entendre bé l'evangelització, des del meu punt de vista, cal doncs partir d'una mena de paradigma eclesial que té el seu eix estructural, configurador, en l'eix comunitat - ministeris, comunitat - carismes, i no tant en la diferència clergues - laics o religiosos - laics.

A partir d'aquesta eclesiologia de comunió, que destaca aquesta igualtat substancial i radical de tots, podem entendre millor què és, doncs evangelitzar.

3. QUÈ ÉS EVANGELITZAR. JESÚS, EVANGELI DE DÉU.

Si plantegem aquesta pregunta sobre «què és evangelitzar» vol dir que pressuposem que no està tan clara la resposta, en el sentit que existeixen distintes concepcions de l'evangelització.

En el document preparatori al sínode anterior a la publicació de «l'Evangelii Nuntiandi», que va tractar el tema de l'evangelització, es recollien les següents nocions, per a posar de manifest que es tracta d'una qüestió no suficientment reflexionada i clarificada per tots.

En primer lloc «s'emplea el terme 'evangelització' per a designar tota activitat orientada d'alguna manera a transformar el món en conformitat amb la voluntat de Déu, creador i redemptor». Una segona concepció, molt diferent i polaritzada vers una realitat distinta, manifesta: «Amb aquesta paraula s'expressa l'activitat sacerdotal, profètica i real, mitjançant la qual s'identifica l'Església, segons la intenció del Crist». (Aquí, el pol referencial és l'edificació de l'Església; en l'altre és transformar el món en conformitat amb el pla de Déu).

Dues nocions clarament no idèntiques, per més que susceptibles -potser- de ser integrades en una síntesi més enriquidora. En principi aquestes dues definicions ens situen davant de les diferències existents també avui pel que fa a l'evangelització.

Per a clarificar-nos, la millor manera per a nosaltres, creients, cal que mirem a Jesús i als primers evangelitzadors. La «Evangelii Nuntiande» (nn 6 i 7) diu: «El testimoni que el Senyor dóna d'ell mateix i que Sant Lluc ha recollit en el seu evangeli ('cal que anunciï també el Regne de Déu en altres ciutats'), té una gran importància ja que defineix, sens dubte, tota la missió de Jesús perquè 'per a això he estat enviat'. Aquestes paraules assoleixen tot el seu significat quan se les considera a la llum dels versets anteriors (en els quals) Crist s'aplica a ell mateix les paraules del profeta Isaïes: «L'Esperit del Senyor està sobre meu perquè m'ha ungit per a evangelitzar als pobres». L'Encíclica ens recorda, doncs, que **JESÚS FOU ENVIAT A EVANGELITZAR**. I concretament als pobres:» proclamar de ciutat en ciutat, sobre tot als més pobres, freqüentment els més disposats, l'anunci joiós de l'acompliment de les promeses, etc.etc. Per tant, diu pau VI, Jesús que és Evangeli de Déu, ha estat el primer i més gran evangelitzador».

Vull recordar ara textos, ja coneguts però molt importants, per a situar-nos en el que és evangelització. Mt.4 «Jesús recorria Galilea sencera ensenyant a les sinagogues, proclamant la Bona Nova de Déu i guarint tota xacra i malaltia del poble».

4. CONDICIONS EN AQUELL QUE EVANGELITZA, per tal que l'evangelització sigui creïble i significativa.

D'entrada cal entendre l'evangelització com una tasca on es dóna una mena de «feed back» (anada i tornada), que fa que aquell que evangelitza ÉS evangelitzat, i l'evangelitzat és també evangelitzador. Tanmateix és legítim i convenient veure les condicions pròpies de l'un i de l'altre.

La primera condició de possibilitat és que l'evangelitzador parteixi de la pròpia experiència joiosa i alliberadora de la fe; que és bona per a ell mateix la «Bona Notícia» que proclama; i en última instància parteixi de l'experiència de la bondat del Pare Déu que ofereix gratuïtament aquesta notícia de salvació. Que parteixi de la «bellesa» de Déu (en el sentit més profund del terme), del caràcter «fascinant» de l'Evangeli amb el convenciment de la seva fecunditat alliberadora i humana.

(Al passatge de la samaritana (Jn. cap.4) és central el fet que ella va a cercar els veïns per dir-los que ha trobat el Messies i acaba que ells li diuen: «ara crèiem, però no pel que tu ens has dit, sinó perquè nosaltres mateixos hem experimentat el que ens havies dit»).

Si no hi ha aquesta experiència de Déu -certament fruit de l'acció gratuïta de Déu, de l'acció de l'Esperit- no és possible la tasca evangelitzadora. Perquè en realitat només s'ofereix realment el Missatge des de la credibilitat dels convertits, d'aquells a qui Jesús mateix s'ha fet trobadís i ha invitat a estar amb ell i n'han experimentat la fecunditat humana d'aquest estar amb Jesús. I per això se senten urgits a comunicar-ho.

Per tant, PRIMERA CONDICIÓN: La conversió a Déu Pare, expressada en següent de Jesús com a fruit de la unció del seu Esperit.

Tal vegada si la nostra evangelització no és més significativa i creïble és, almenys en part, perquè hi ha un dèficit d'experiència profunda que duu al convenciment, i també de la bellesa i fecunditat del «regnat de Déu» que anunciem com a bona notícia.

Però cal dir de seguida, amb la mateixa força i la mateixa intensitat, la SEGONA CONDICIÓN: Que la conversió al Déu Pare de Jesús està essencialment vinculada a la conversió a la realitat, en la qual s'ha d'encarnar aquesta «bona notícia» de Déu, aquesta nova forma de viure.

Aquesta conversió a la realitat suposa:

a) CONÈIXER, amb honradesa, aquesta realitat. (en el nostre cas, conèixer en profunditat el món obrer a què pertanyem).

b) CARREGAR amb aquesta realitat. Com deia Ignasi Ellacuria, no basta «fer-se càrrec» de la realitat, estar-ne informat; cal «carregar-la» sentir-ne l'impacte, deixar-se commoure per ella, vibrar davant el sofriment i la misèria de la realitat, sentir goig davant les experiències positives que configuren aqueixa realitat. Tot això és «carregar amb la realitat» com quelcom nostre.

En aquest punt hi rau quelcom molt important. Tal volta no som capaços d'evangelitzar com hauríem de fer-ho perquè no hem carregat amb la realitat com ho feia Jesús. Els evangelis insisteixen molt en com Jesús sentia la realitat, a través d'una mena d'experiència de «contrast», que l'impel·lia, urgint per la misericòrdia, a anunciar la bona notícia de Déu.

Cal, doncs, recuperant la dimensió profunda i forta de la paraula, sentir «compassió» davant la realitat; sentir misericòrdia, com la sentia Jesús, perquè aquí radica també una de les claus de l'evangelització.

c) Ara bé, aquest «carregar amb la realitat», si és autèntic, legítim, honrat, es tradueix en compromís transformador. Perquè la realitat ens demana ser canviada; ser transformada, en la que està injustament configurada. No basta sentir la realitat com una mena d'exigència o d'imperatiu que ens fa commoure i fins i tot plorar o fruit davant la realitat. És necessari que tot això es tradueixi en compromís de transformació.

Així, doncs, «**FER-SE'N CÀRREC**», «**CARREGAR**» I «**ENCARREGAR-SE'N**».

Quan la nostra conversió a la realitat es tradueix en compromís solidari, aleshores estem en condicions d'evangelitzar. Perquè l'«anunci» està testificat per l'autenticitat del subjecte que anuncia.

Ens trobem davant allò que els teòlegs avui en diuen «**ruptura en el coneixement**». Cal entendre-ho bé perquè això és capital.

Els teòlegs de la «teologia política» a Europa, i els «teòlegs de l'alliberament» hi insisteixen molt. Només és possible accedir a Déu, conèixer-lo; interpretar amb fidelitat el Missatge per a poder-lo anunciar, si hem fet nostra aquesta ruptura, que vol dir: veure la realitat des de la solidaritat real, per canviar-la; des de la lluita contra la injustícia de la realitat.

Si no hi ha aquesta forma distinta de conèixer la realitat (que es dona quan hom hi està compromès), caiem en la trampa de la lògica del «Sistema», en l'ordre mateix del coneixement. No basta ser molt llest; cal viure d'una altra manera, veure la realitat amb altres ulleres, situar-se enfront del real de manera diferent.

Tot això vol dir que **el coneixement de Déu, de la Bona Notícia de Déu no és un problema de rigor i honestat intel.lectual solament** -ni tan sols fonamentalment!- sinó també -i fonamentalment!- **un problema d'honestat de vida**, de resposta honesta al clamor de la realitat a través del compromís per la seva transformació.

Això és molt important.

Evangelitzar la realitat del món obrer suposa estar compromès amb la causa del món obrer; altrament no es pot evangelitzar. O, si més no, no s'evangelitzarà amb tota la significació i credibilitat que cal.

És evident que la realitat té moltes manifestacions que seria bo tenir en compte ara per tal de concretar més. Però fonamentalment, i plantejant el tema de l'evangelització en el món obrer, **la realitat ha de ser coneguda tal com està configurada en el nivell socio-econòmic i en el nivell ideològic-cultural.**

No cal ser «marxista de catecisme» per dir que el nivell econòmic és fonamental; només cal recollir la important tradició marxiana (de Marx/marxista) en aquest punt: la realitat no l'entendrem si no considerem el seu nivell socio-econòmic i la configuració injusta que, en aquest nivell, es dona a tot el món.

5. CONDICIONS EN L'EVANGELITZAT per tal que l'evangelització pugui ser per a ell una oferta significativa, carregada de sentit.

Primer de tot cal que **la rebi com a BONA NOTÍCIA**. Que se senti existencialment afectat per l'anunci, de tal manera que hi vegi alguna cosa trasbalsadora. Si no és així, no hi ha possibilitat d'evangelització.

La Bona Notícia del Regne **no és entesa com a Bona Notícia des de qualsevol lloc**. Hi ha llocs des dels que no es veu, no s'escolta, no s'entén. Hi ha llocs, espais, formes de ser, de viure, d'entendre, que impedeixen que l'anunci del Regnat de Déu pugui ser entès com a bona notícia. Més aviat passa que des d'aqueixos llocs, zones, formes de viure i entendre, etc. l'anunci del Regnat de Déu és entès com a **pèssima notícia**, com a notícia a rebutjar fins el punt que cal «matar el missatger» que porta aquesta notícia. Això va passar amb Jesús.

Jesús anunciava la Bona Notícia del Regnat de Déu, que implicava transformació de la realitat, i molts dels qui escoltaven van sentir la necessitat de matar el missatger. I se segueix sentint moltes vegades aquesta necessitat: matar, marginar, menystenir el missatger.

Cal, doncs, preguntar-se pel context d'experiència que és precís que es doni per tal que l'evangeli pugui ser significatiu. Altrament, anunciarem sí, però en va. Es com si la pluja cau damunt del paraigua: no arriba a mullar.

L'anunci no arriba si no hi ha condicions de possibilitat, si no hi ha un context d'experiència que permeti entendre allò que s'anuncia com a bona notícia de salvació.

En aquest sentit, i concretant-ho al món on ens movem, hi ha DUES CONDICIONS molt importants:

Primera: que l'evangelitzat estigui, d'alguna manera, en contradicció amb ell mateix; que senti, d'alguna manera, la necessitat de canvi, de superació, d'abraçar una vida diferent, més digna, més humana, etc.

Si l'evangelitzat està plenament satisfet d'ell mateix, totalment identificat amb la seva forma de ser i de viure, no hi ha evangelització possible. Es per això que Jesús deia «jo ha vingut a evangelitzar els pecadors, no els justos». Pel qui es considera «just» no hi ha evangelització possible. Pel qui no es creu necessitat de canvi i conversió, per aquell que no està en condicions de rebre una bona notícia que implica conversió, no hi ha evangelització possible.

Segona: (Fonamental en els nostres ambients). Estar en contradicció amb la realitat.

Sentir la indignació ètica davant la injustícia del real, no plegar-se pragmàticament a allò que existeix. No acceptar-ho com a definitiu, «incanviable», com si fóssim al final de la història sense cap alternativa des de cap punt de vista, etc... Perquè el que s'anuncia és precisament una Bona Notícia que implica «canvi»; canvi de cor i canvi de realitat.

Si creiem que això és un «cuento chino», ingenuïtat per aquells que segueixen parlant de les causes fortes -dels «grans relats», com es diu ara- i que això ja s'ha acabat perquè no hi ha res a fer amb la realitat que és incanviable, si pensem que la injustícia de la realitat és quelcom que s'ha d'assumir com una «dada intocable» per a plegar-s'hi al davant; en resum, si creiem que l'única postura intel·ligent és acceptar el món tal com està configurat, la Bona Notícia del Regant de Déu no és entesa com a Bona Notícia.

Cal, doncs, estar en una situació que ens permeti vibrar davant el clam de la realitat. Sentir una indignació ètica, ser socialment sensible, per a captar les necessitats de canvi.

Per tot això, doncs, queda clar que l'evangelització no és tant transmetre «idees clares i distintes», nocions teològiques clares que hem madurat, reflexionat, adquirit i que després comuniquem; l'evangelització és, fonamentalment -i sense excloure aquest aspecte- **provocar actituds**, crear un context d'experiència que permeti entendre com a Bona Notícia l'anunci del Regnat de Déu. Això és quelcom previ, d'arrel.

Un cop donat això, sí que hem de comunicar allò que nosaltres creiem com a significatiu i creïble, i que hem interpretat, etc. Comunicar-ho, disposats a deixar-nos enriquir per l'altre, perquè la comunicació és «d'anada i tornada».

6 MOMENTS FONAMENTALS DEL PROCÉS EVANGELITZADOR

Tenint en compte tot el que queda dit, hi ha un moment fonamental, **arrel**, «**primer**», (No necessàriament en el temps sinó qualitativament, perquè ha d'acompanyar tot el procés evangelitzador, ha de fecundar tota la tasca evangelitzadora, ha de fecundar el compromís, la proclamació verbal, etc.etc.): el **MOMENT DE SILENCI**.

El moment de contemplar, de forma agraïda i fascinada, la bellesa i fecunditat de la fe, això que duem entre les mans: la fecunditat i bellesa de la Bona Notícia de Déu.

És aquest moment en què sentim amb agraïment el do de Déu que ens omple, que ens humanitza, ens allibera,... Coneixent, és clar, totes les dificultats de la vida i sabent que això no és mai un camí de «roses», però tanmateix estant profundament agraïts a Déu per haver estat cridats, convocats; per haver sentit la urgència de la conversió, per haver estat -d'alguna manera- evangelitzats. I des d'aquest convenciment és d'on brolla l'»ai de mi si no evangelitzava!» que deia Sant Pau.

Un segon moment: **MOMENT DE L'ENCARNACIÓ**. (Ja n'hem parlat). És la conversió a la realitat feta en presència. Presència senzilla, pacient, propera,... Presència que ens permet compartir la vida, acompanyar el procés de maduració de les persones tot sentint-nos nosaltres també en el mateix procés de maduració. És aquell «estar on s'ha d'estar», situar-se allà on la gent pensa, cerca, vibra, s'inquieta, planifica, etc. Aquest «saber estar» és un moment fonamental.

Tercer moment: **MOMENT DE COMPROMÍS**. Perquè aquesta presència «encarnada» en el nostre propi món, que ens permet fer-nos càrrec de la realitat, s'ha de traduir -com dèiem abans- en sentir l'encàrrec de transformar la realitat; «compromís de transformació» que allibera. Aquest moment és fonamental per tal que el nostre anunci pugui ser significatiu i creïble.

Per tant: el SILENCI, l'ENCARNACIÓ i el COMPROMÍS configuren al testimoni. Perquè el subjecte evangelitzador el primer que ha de fer és testificar allò que ha vist i oït (Fets del Apòstols). S'és testimoni quan es contempla agraïdament el do de Déu, quan hom s'encarna en la realitat i quan hom es compromet en aquella realitat.

I el moment de la **PROCLAMACIÓ EXPLÍCITA: ANUNCI I DENÚNCIA**; Denúncia de tot allò de la dimensió negativa de la realitat que vivim i que s'oposa al Regne. I anunci connectat també amb la dimensió positiva de la realitat coneguda, i amb les experiències positives de sentit.

7. CONTINGUTS FONAMENTALS DE L'ANUNCI.

Allò que es comunica i entrega és l'evangeli de Déu: la Bona Notícia la salvació, que implica i demanda benaurança pels pobres, pels que ploren, pels que són perseguits; llibertat pels captius, netedat pels leprosos, resurrecció pels morts, etc.

Allò que s'ha d'anunciar és, fonamentalment i abans que res, **l'oferiment d'una vida radicalment nova**, que comença ja a ser operativa en l'amor als germans i que, a més, ateny la mateixa vida de Déu. Una vida nova vinculada a la memòria de Jesús crucificat, i vinculada a l'esperança que brolla de la memòria del Jesús ressuscitat.

Per tant, amb el nostre anunci estem vinculats a la memòria del crucificat primer i a la memòria de tots els crucificats i humiliats de la història. El nostre anunci no pot de cap manera ignorar totes les assignatures pendents vinculades a la sort dels humiliats de la història, dels crucificats de la història. I és, a més, memòria vinculada a l'esperança última que sorgeix de la resurrecció de Jesús.

Dit d'una altra manera. Allò que anunciem és **l'amor solidari de Déu amb la sort dels éssers humans**. Això és una bona notícia de salvació.

I anunciem que és un amor solidari que pot ser crucificat, i de fet ho és. Però també anunciem que totes les crucifixions de la història, malgrat tot, són realitats «penúltimes»; perquè la darrera paraula de Déu és l'avançada en la resurrecció de Jesús. Per consegüent, anunciem una Bona Notícia vinculada a una esperança absolutament indeduíble de l'anàlisi de la història, perquè deriva de l'amor de Déu que ha ressuscitat a Jesús i que és promesa de resurrecció per a tots nosaltres.

Aquest és el contingut fonamental de l'anunci alliberador, que naturalment després s'ha de concretar en cada situació.

Em sembla que moltes vegades ens perdem en els marges i no ens centrem en l'anunci nuclear que, dit d'una altra manera, és: Hi ha un Déu que és PARE, que ens ha creat en virtut d'un disseny únic salvífic, amorós. I que en conseqüència amb el seu disseny creador i alliberador, ens ofereix aquesta Bona Notícia del Regne, que suposa la possibilitat ja de viure de una forma

nova i la possibilitat real de finalment viure la mateixa vida de Déu, quan Ell ho sigui «tot en totes les coses». Aquesta és la Bona Notícia que hem d'anunciar.

Ara bé. Per tal que l'anunci d'aquesta Bona Notícia sigui creïble, tota aquesta oferta increïble de vida nova -que pot i ha de generar esperança!- ha d'estar vinculada a la realitat dels desafiaments prioritars que la realitat concreta ens planteja.

Aquí és on comencen les dificultats, perquè aquí és on ens dividim clarament: a l'hora d'entendre, comprendre i realitzar la tasca evangelitzadora.

Si volem vincular l'evangelització als desafiaments prioritars de la realitat -i fins aquí tots d'acord!- és evident que hem de partir d'una anàlisi de la realitat que ens descobreix quins són aquests desafiaments prioritars.

SEGONS MOLTES OPINIONS, en aquest món nostre, que en diem «primer món», i fins i tot en el «tercer món» (i aquest és el contenciós que es presenta a la reunió de l'episcopat llatinoamericà a Santo Domingo, i ja veurem com se soluciona) el gran problema, el prioritari que trobem avui és el problema de la **SECULARITZACIÓ**. Diuen que estem davant d'un món secular, laic, alertat per la sospita vers tot allò que sigui religió i concretament davant del «fet cristià». Diuen que ens trobem davant d'un món molt distant de la fe, fàcilment relliscós -si no s'hi ha relliscat ja- vers l'agnosticisme i fins i tot vers l'ateisme militant. Aquest és el gran problema i el desafiament prioritari. Per tant, tota la tasca evangelitzadora ha de ser articulada en resposta d'aquest desafiament prioritari.

Per tant hem d'enfrontar-nos com a poble creient a Déu, a aquest món laic, secularitzat, amb una cultura sovint agressivament anticristiana. Per tant hem de enfortir-nos, tornar d'alguna manera a les nostres «casernes d'hivern», reorganitzar-nos de tal manera que forgem unanimitat entre nosaltres a base d'arribar a formulacions clares i distintes des del punt de vista dogmàtic, moral, disciplinat, etc. i aparèixer com un «exèrcit unificat» (això ho diuen els més extremistes), tenir una **presència unànime confessional enmig del món**, que permeti fer present públicament el fet cristià amb tota la força que és precisa enfront d'aquest món agressivament anticristià i enfrontat amb la fe cristiana.

Des d'aquesta concepció, els problemes fonamentals estan en el pla **IDEOLÒGIC - CULTURAL**. Són els derivats d'aquesta secularització galopant que ha fet que el fet cristià aparegui mancat de plausibilitat social.

UNS ALTRES PENSEM que els desafiaments prioritaris cal cercar-los amb altres anàlisis que ens centrin més en aquell nivell fonamental socio-econòmic on es juga realment el pa de la gent, el treball de la gent, on estan radicats tots aqueixos problemes vinculats a les necessitats fonamentals dels éssers humans.

El gran problema, el desafiament prioritari, la gran tasca s'ha de centrar en el problema de la **JUSTÍCIA - INJUSTÍCIA**, de la desigualtat que ofereix Nord-Sud a escala universal (i a escala local perquè es reproduïxi) etc. I aquí rauen els problemes fonamentals que s'ha de plantejar una tasca evangelitzadora perquè:

és molt més radical i inquietant la negació de Déu que neix de la injustícia de la realitat, que la negació de Déu que neix d'una proclamació verbal o d'una postura situada en el pla cultural o ideològic. Es molt més seriosa la idolatria que l'ateisme. La idolatria radical que consisteix en negar a Déu perquè s'esclafa la gent.

Per a evangelitzar, per a proclamar la bellesa i bondat del fet cristià, **per damunt de tot cal assumir la causa dels més petits**, del més oprimits de la terra, dels més injustament tractats. Es des d'aquesta assumptió des d'on jo penso que es pot mostrar el rostre del veritable Déu.

Si Déu necessités ésser defensat, si s'hagués de fer una bona «apologètica» en el món, més que esforçar-nos en presentar el Missatge de manera clara i distinta, caldria viure el Missatge en solidaritat real amb els petits, per des d'aquí afirmar i mostrar el rostre del veritable Déu.

Els problemes vinculats al nivell ideològic i cultural són problemes seriosos i cal tenir-los en compte. Però cal afrontar-los des de la solidaritat amb la causa de la justícia, des de la lluita solidària amb la causa del món obrer, des de la fidelitat honrada a la realitat en aquests nivells vinculats a les necessitats fonamentals de la gent.

Aquest és un problema important perquè aquí està en joc el com s'entén avui la nova evangelització. Fins i tot com s'entén la pedagogia evangelitzadora.

8. PEDAGOGIA EVANGELITZADORA.

Si partim de les primeres anàlisis i arribem a les conseqüències apuntades, aleshores la nova evangelització l'entendrem en una línia «neo-confessional»: el que cal és assolir homogenització entre els cristians, unanimitat, presència unida i confessional.

Fins i tot s'arriba a dir explícitament per personalitats de primer ordre, que l'important és elaborar una cultura cristiana que sigui alternativa a la cultura agnòstica, atea, agressivament anticristiana. La nostra tasca, aleshores, més que dialogar és OFERIR LA VERITAT QUE JA POSSEÏM PRÈVIAMENT. Tornar a les nostres «casernes d'hivern» per tal d'elaborar amb rigor, amb profunditat, allò que hem de dir. I un cop elaborat, oferir-ho a aquest món que va a la deriva, secularitzat i de vegades agressivament anticristià. Això s'ha de fer per tal d'aconseguir que el fet cristià pugui recuperar tota la força que tingué i que ha de tenir.

Uns altres, en canvi, pensem que el que cal és EVANGELITZAR EN DIÀLEG. Obrir-se en diàleg profund amb la realitat; escoltar, fins i tot a l'hora d'elaborar i interpretar el Missatge. Deixar-se enriquir certament sense cap complex d'inferioritat i sense oblidar la nostra fidelitat profunda als nuclis essencials de la fe; tanmateix la formulació de la fe, la interpretació de la fe, i per consegüent les formulacions de les ofertes evangelitzadores, s'han de fer escoltant, dialogant, de forma molt honesta, crítica, amb el convenciment que Déu parla «extramuros» de l'Església i no només en la fortalesa eclesial. Amb el convenciment que:

només si som capaços d'entendre i comprendre aquest món nostre i d'empalmar amb les seves experiències positives i les seves inquietuds, només així podrem evangelitzar.

Dit d'una altra manera. La secularització té dimensions inquietants, certament, però té també dimensions positives que si no sabem captar, em

temo que no sapiguem evangelitzar. És necessari dialogar amb aquest món laic, secular, amb aquest món obrer alertat per la sospita contra tota la dimensió religiosa i contra la fe cristiana (i té molts motius per estar alertat per aquesta sospita). Si som capaços de comprendre i entendre la serietat d'aqueixes demandes i el que de positiu hi pot haver, serem capaços d'evangelitzar.

Però si declarem el món en estat de condemnaió; si considerem que el món està absolutament perdut i viciat d'arrel; si creiem que nosaltres tenim tota la solució i la podem oferir, sense necessitat d'establir (aquest) diàleg profund, em temo que no connectarem, que no evangelitzarem.

Aquest és un punt molt important. Molt relacionat també amb tota la qüestió de fe-cultura (que aquí, entre vosaltres, ha estudiat molt bé en Rovira Belloso). En aquest punt i en relació amb tot el que ja s'ha dit, també sorgeixen les distintes formes de pensar. Perquè mentre que uns creuen que cal anar a una cultura cristiana homogènia a oferir. (I potser en aquesta línia està el projecte de Catecisme, de més de 500 pàgines, que es pot oferir al món universal per tal que sigui adaptat a les distintes situacions).

Uns altres, en canvi, creiem que la mateixa elaboració i interpretació s'ha de fer molt més «des de baix», de forma més pacient, tot tractant d'entrar en un diàleg profund que ens permeti enriquir la nostra pròpia interpretació de la fe. I aleshores no es tracta tant d'oferir una cultura cristiana homogènia enfront a les cultures o a la cultura no cristiana (polarització «cristians - no cristians», «confessionals - no confessionals»), sinó que del que es tracta és d'entrar com a ferment dins la massa per fer que germini allò que hi hagi de positiu en les distintes cultures i en les distintes formes de veure les coses (les distintes «subcultures», que diuen avui) i així puguin ser enriquits. I els elements negatius puguin ser rebutjats.

Però això en un procés llarg, en que ha de sorgir la «nova creatura».

En resum. Pel que fa a l'anàlisi de la realitat i a la forma d'evangelitzar («ferment» o «evangelització neo-confessional agressiva», cristians de «mediació», cristians de «presència») i pel que fa a la relació «fe-cultura», s'està jugant, al meu entendre, el futur de l'evangelització.

AMPLIACIONS DEMANADES PEL PÚBLIC

1. Les disposicions de l'evangelitzador i l'evangelitzat.
2. Cristians de presència i cristians de mediació.

Quan un està tan identificat amb ell mateix, tan segur d'ell mateix, que no hi ha cap necessitat sentida de transformació, de canvi, de conversió, no hi ha cap possibilitat de ser evangelitzat. Per tal de poder ser evangelitzat cal tenir consciència de ser pecador.

Però el problema no està només en el que és evangelitzat; hi ha una falsa seguretat en l'evangelitzador que pot fer molt difícil la tasca evangelitzadora. Quan hom està convençut que posseeix la veritat ja prèviament, elaborada, traduïda, interpretada, de tal manera que l'únic que cal fer és comunicar-la, en el fons pensa que si l'altre no escolta «pitjor per a ell», és el culpable; perquè tu ho tens tot clar: les veritats clares i distintes, pensades, reflexionades, interpretades, etc. i no has de fer res més que comunicar-les.

Aquest tipus de seguretat em sembla que dificulta enormement la tasca evangelitzadora perquè dificulta el diàleg, impedeix escoltar. En un punt de vista teològic és la negació de la presència de Déu en la història, que actua quan vol i des d'on vol. I certament no seria la primera vegada que Déu ha recorregut a profetes «extramuros» de l'església. En moltes coses la consciència de la humanitat ha avançat no precisament per iniciativa dels «confessionals»; això ho hem d'admetre.

Cal trencar aquestes falses seguretats. Dic «falses». No certament la confiança ferma de la fe, que és una altra cosa. Si realment tinguéssim fe, si fóssim creients de debó, potser assumiríem amb molta més facilitat aquest diàleg (que certament implica dimensions de risc).

Des del meu punt de vista no són pocs els que avui pensen així. Hi ha tota una concepció de la «Nova Evangelització» elaborada al voltant d'aquesta pretensió d'oferir una cultura cristiana alternativa. Jo penso que no és aquest el millor camí. Penso que el que cal és introduir-se com a ferment en les diverses cultures, no amb la pretensió de generar UNA «cultura cristiana» -L'experiència que tenim sobre això de la «cultura cristiana i occidental» ens hauria de fer

pensar seriosament- sinó de tractar de fecundar modestament les diverses cultures, deixant-nos fecundar també nosaltres, perquè quan transmetem la fe, la transmetem ja «inculturada», encara que sigui modestament inculturada.

Cal, doncs, aquest diàleg honest, arriscat però certament honest, indispensable, crític però honest amb les diverses cultures per tal que d'aquesta manera pugui sorgir la nova creatura. Això seria el missatge cristià inculturat en les diverses cultures.

Això suposa una pedagogia evangelitzadora molt més oportuna, molt més significativa en aquest món nostre plural, que la pretensió d'anar vers una cultura alternativa cristiana.

I això està molt lligat a l'altre punt, de «cristians de presència» i «cristians de mediació». És una de les gran discussions que es va plantejar amb tota l'agudesia a Itàlia: els anomenats «moviments especialitzats», sobre tot l'Acció Catòlica, defensaven la posició dels cristians de «mediació», mentre que els anomenats «Nous Moviments (que uns altres anomenen «Moviments neo-conservadors», sobretot a Itàlia el moviment «Comunione e Liberazione», però es pot entendre a altres nous moviments) s'inclinaven més per això de cristians de «presència». ¿En què consisteix aquesta diferència? (Les paraules «presència i mediació» estan molt mal emprades).

Aquí no es discuteix si el fet cristià ha o no ha d'estar present en la societat. Això ho diem tots. Tots estem d'acord, si som creients, si tenim experiència joiosa de la fe i del missatge cristià, que el missatge cristià hi estigui present. Per això parlem d'evangelització, naturalment. La discussió rau en com ha d'estar-hi present i de quina manera aquesta presència del fet cristià sigui consonant amb la tasca evangelitzadora. (Cal deixar clar això perquè sovint els 'cristians de presència' ens argumenten com dient :»el que passa és que vosaltres no teniu fe, o teniu una fe tan dèbil que no us sentiu preocupats per la presència de la fe en la societat). De cap manera! Joestic tan preocupat com vostè. O voldria estar-ho, com a mínim.

La diferència rau en el fet que els cristians de presència creuen que s'ha de contribuir a la presència del fet cristià en la societat, per consegüent evangelitzar, fonamentalment fent-se present units confessionalment, i fent ofertes unànimes confessionals.

Això es pot traduir en el tema de la cultura cristiana o en la conveniència de crear Institucions confessionals en el camp educatiu, la universitat cristiana, els centres educatius cristians, fins i tot crear mitjans de comunicació cristians, etc. De manera que cal estar presents en la societat però d'aquesta manera. Fins i tot amb una certa «agressivitat confessional», perquè sospiten que hi ha també una «agressivitat anticonfessional». Per a ells l'única manera de respondre sense ingenuïtat és d'aquesta manera: tot actuant unànimement, sense fissures, i presentant ofertes clarament identificades, des del punt de vista confessional, sense necessitat d'entrar en diàleg amb la realitat secular.

En canvi els cristians de mediació, com diu Bruno FORTE, són els que estan disposats a **«ASSUMIR LA FATIGA DE LA REALITAT AUTÒNOMA»**, a prendre's seriosament el món secular en la seva autonomia i, per conseqüent, renunciïn -en principi i de forma general- a crear Institucions pròpies confessionals per tenir una presència més «capil.lar», més de ferment, en les diverses institucions laïques, i allà fer l'oferiment dirigit a la llibertat en diàleg seriós i profund, que permeti enriquir també al creient; no només oferir la nostra riquesa al no-creient.

Aquesta és avui una qüestió capital.

És natural que després, en connexió amb la realitat pròpia i el context de cadascú, caldrà veure i resoldre en cada cas perquè els «principis», quan es converteixen en rígids i inflexibles, sense cap excepció, són sempre rebutjables.

No pretenc dir, per exemple, que a les parròquies no s'hagin de crear grups confessionals d'acció social (Càritas, etc). Només afirmo que és molt convenient no crear «institucions confessionals» tot doblant les institucions ja existents, per tal d'intentar enfrontar-s'hi polèmicament. Que no és convenient que els cristians ens col.loquem a una banda de la voravia per a situar els no-cristians a l'altra banda i «vegem qui venç» perquè nosaltres tenim LA veritat i ells no la tenen. Que, per tant, nosaltres som els qui hem d'«ofertar» i ells «rebre». (estic exagerant, evidentment, perquè ningú no parlaria així; tanmateix en el fons aquesta és la concepció subjacent).

Uns altres creiem que s'ha d'evitar aquestes polaritzacions. (I a Espanya sabem prou el mal que han causat, aquestes polaritzacions. Allò de les «dues

Espanyes» famoses, i tantes altres coses). El que sí que cal és no acomplexar-se de la fe en absolut, ni sentir el menor complex d'inferioritat. De cap manera! La fe és un do meravellós que hem d'agrair tots els dies i no hem de vacil·lar en ofertar-lo. Però com, de quina manera?.

Fent-nos presents sense exigències de 'carnets confessionals', en les institucions laiques, en moviments ciutadans, en moviments de solidaritat, en sindicats, en els partits polítics, en les diverses instàncies laiques on es fa el compromís. No caure en la temptació. No sé si hi tornarem a caure, però si les coses segueixen així, ja ho veurem.

Cal que ens prenguem seriosament la «fatiga de la mediació autònoma». I allà ser-hi presents i tractar de fer la nostra oferta dirigida a la llibertat i en diàleg profund que ens permeti fins i tot enriquir la nostra oferta.

No tenim una oferta prèviament elaborada des del camp confessional per a oferir als no-confessionals, sinó que la mateixa oferta en els seus matisos i concrecions i formulacions últimes, l'anem fent en diàleg modest i crític amb la realitat.

Per aquí hi ha unes de les claus que explica avui el pluralisme en la concepció i la realització de la tasca evangelitzadora.

JULIO LOIS

12 d'octubre de 1992

Documents

d'ACO



Roger de Llúria, 7. 08010 Barcelona
